

Samfunn og sykdom

Rikke Lund, Charlotte Juul Nilsson, Ulla Christensen, Lars Iversen, red.

Medicinsk sosiologi: sociale faktorerets betydning for befolkningens helbred

København: Munksgaard, 2020

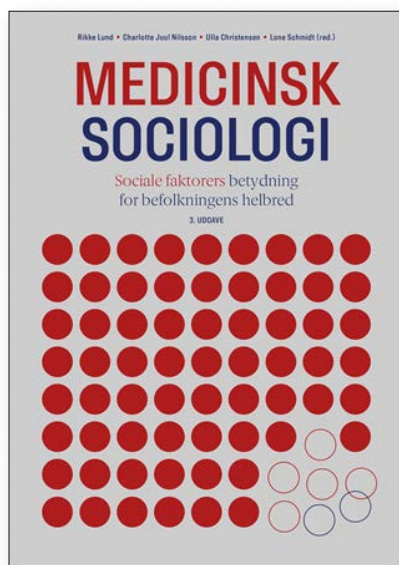
3. utgave. 264 s.

ISBN 9788762819382

Michael 2022; 19: 75–6.

Denne reviderte artikkelsamlingen har som hovedtema sammenhengen mellom samfunn og sykdom, spesielt hvordan sosiale og samfunnsmessige forhold har betydning for folks helse, med utgangspunkt i sosialepidemiologiske metoder. Boken inneholder i alt ti kapitler, samt innledning og stikkordsregister, og den er rikt illustrert med figurer og tabeller i fargetrykk. Forfatterne kommer fra ulike fagdisipliner, men de fleste har medisinsk fagbakgrunn. Alle faggrupper innen medisin og helse er definert som målgruppe.

Boken begynner med en kort introduksjon hvor bokens disposisjon, grunnideer og grunnleggende sykdomsforståelse kort presenteres (biopsykososial modell). Deretter følger to kapitler som danner grunnlag for de resterende; et teoretisk kapittel om sykdomsmodeller og «helbredsmål», og et om den demografiske utviklingen i Danmark (dødelighet, levealder, reproduksjon og sykdomspanorama). Kapitlet om sykdomsmodellene er nytt i forhold til forrige utgave, som kom for ti år siden. Artikkelsamlinger står alltid overfor utfordringer med å knytte ulike forfattere og tekster sammen til en helhet.

Det nye innledende kapitlet om sykdomsmodeller har bidratt til å binde de ulike kapitlene sammen på en god måte. En sammenfattende drøfting til slutt kunne kanskje ha bidratt til en enda sterkere sammenbinding.

De resterende kapitlene (3–10) tar for seg sykdom i forhold til ulike sosiale og samfunnsmessige forhold og sosiodemografiske grupper. Her diskuteres sosial ulikhet i helse; migrasjon og etnisitet; sosiale relasjoner; arbeid; stress; livsløp og aldring; helseatferd og forebyggende/helsefremmende arbeid. Denne delen er tematisk strukturert. To av disse kapitlene (3–4) tar utgangspunkt i hvordan samfunnets sosiale strukturer skaper systematiske helseforskjeller mellom sosioøkonomiske grupper i befolkningen; tre av kapitlene (5–7) handler om det liv som den enkelte utfolder innenfor rammene som den sosiale strukturen setter, og to av kapitlene (8–9) har et livsløpsperspektiv. Det siste kapitlet har en mer praktisk innretning i forhold til sykdomsforebygging og helsefremmende arbeid. Her presenteres ulike strategier for folkehelsearbeid, inkludert det veletablerte skillet mellom primær-, sekundær- og tertiærforebygging, samt fordeler og ulemper med de ulike strategiene. Boken er ryddig disponert, og de ulike bidragene utfyller hverandre godt.

I tillegg til det samtlende biopsykososiale perspektivet har de ulike bidragene flere fellestrekk. De fleste kapitlene har i stor grad en beskrivende karakter, og mange baserer seg primært på empiriske data av kvantitativ art, hovedsakelig hentet fra Danmark. Mange av kapitlene kunne med fordel dratt nytte av flere referanser til kvalitativ forskning og internasjonale data. Gitt bokens tittel, *Medisinsk sosiologi*, vil nok mange savne fraværet av kulturelle perspektiver og sosiologiske analyser, verken *sociologi* eller *kultur* er å finne i stikkordsregisteret. Bokens tema er nok sykdom og folkehelsearbeid sett i sosialepidemiologisk og samfunnsmessig perspektiv mer enn medisinsk sosiologi.

Selv om artikkelsamlingen ble ferdigstilt før koronapandemien, er den likevel en bok med dagsaktuelle tema som gjør den relevant for dem som arbeider med tjenesteyting i helsesektoren, spesielt innen folkehelse. Til tross for den sterke vektleggingen av nasjonale danske forhold har tematikken i stor grad generell relevans. Artikkene spenner vidt og dekker et bredt felt. Bredde er prioritert foran dybde. Artikkelsamlingen kan derfor egne seg som innføringsbok for studenter i medisin- og helsefag.

Olaug S. Lian
olaug.lian@uit.no

Olaug S. Lian er professor i medisinsk sosiologi ved Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet.